

İHTİYATLILIK KAVRAMI ÜZERİNE YENİDEN DÜŞÜNMEK: TEORİK VE AMPİRİK LİTERATÜRDEN KANITLAR*

Prof. Dr. İdil KAYA**

Arş. Gör. Destan Halit AKBULUT***

Derleme Makalesi / *Review Article*

Muhasebe Bilim
Dünyası Dergisi
Özel Sayı 2018; 20, ös173- ös202

ÖS
173

ÖZ

Çalışmanın amacı, muhasebede ihtiyatlılık kavramı konusundaki bilimsel çalışmaları taramak, bulguları özetlemek, tartışma alanlarını belirlemek ile teorik ve ampirik kanıtları değerlendirmektir. Çalışmada standart sistematik literatür incelemesi yöntemi kullanılmaktadır. Son yıllarda bu alanda artış gösteren araştırmalar incelendiğinde mesleki ve akademik çevrelerce ihtiyatlılık üzerine yeniden düşünüldüğü yönünde teorik ve ampirik anlamda birçok bulgu karşımıza çıkmaktadır. Araştırmamızda SSCI endeksinde taranan 10 adet dergide yayınlanmış 34 makale, kullandıkları araştırma yöntemlerine göre; literatür taraması, kavramsal ve teorik çalışmalar ile ampirik araştırmalar olarak sınıflandırılmıştır. Ampirik araştırmalara dayanan çalışmalar ayrıca konularına göre gruplandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebede İhtiyatlılık, Koşullu İhtiyatlılık

JEL Sınıflandırması: M40, M41

---

* Makale gönderim tarihi: 17.06.2018; kabul tarihi: 04.08.2018.

Bu çalışma, Galatasaray Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında hazırlanmış olup [Proje Kodu: 18.102.003], 13-15 Eylül 2018 tarihlerinde MODAV tarafından Nevşehir’de düzenlenen 15. Uluslararası Muhasebe Konferansı’nda bildiri olarak sunulmuş ve alınan eleştiriler dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir.

** Galatasaray Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, ikaya@gsu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-9171-5989.

*** Galatasaray Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, dhakbulut@gsu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-0705-9553.

Atıf: Kaya, İ. ve Akbulut, D. H. (2018). İhtiyatlılık kavramı üzerine yeniden düşünmek: teorik ve ampirik literatürden kanıtlar. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), ös173- ös202

RETHINKING CONSERVATISM IN ACCOUNTING: EVIDENCE FROM THE THEORETICAL AND EMPIRICAL LITERATURE

ABSTRACT

The aim of this study is to provide a review of the accounting conservatism literature in order to summarize findings, identify areas of controversy and evaluate the theoretical and empirical evidences. We use the standard systematic literature survey method. The examination of increased numbers of researches on conservatism gives us many theoretical and empirical points in terms of rethinking conservatism in accounting by professional and academic circles. In our study, 34 articles published in 10 journals scanned in SSCI index were classified as literature review, conceptual and theoretical studies and empirical researches according to their research methods. Studies based on empirical research were also grouped according to their subjects.

Keywords: Conservatism in Accounting, Conditional Conservatism

JEL Classification: M40, M41

1. GİRİŞ

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan ihtiyatlılığın finansal raporlama uygulamalarında önemli bir yeri vardır. İşletmelerin belirsizlik koşullarında karar alırken temkinli davranarak, finansal raporlarında varlıklarını ve gelirini olduğundan fazla, borçları ile giderlerini ise olduğundan eksik tutarlarda göstermemeleri ihtiyatlılığın gereğidir. Bunun sonucunda gerçekleşme ihtimali olan giderler ve zararlar için karşılık ayrılırken, muhtemel gelir ve kârlar gerçekleşme döneminden önce kayda alınmazlar. Bu uygulamanın gereğinden fazla gizli yedek bulundurma ve karşılık ayırmaya neden olabileceği konusunda ileri sürülen görüşler sebebiyle ihtiyatlılık kavramı muhasebe doktrininde ve akademik çalışmalarda önemli tartışmalara konu olmaktadır.

Gelişimi muhasebe tarihinde uzun yıllara dayanan bu kavramın kayda alma ve ölçme yöntemlerindeki rolü ve önemi konusunda birçok çalışma mevcuttur. Muhasebenin yönetsel sorumluluğu ve güvenilirlik kavramları ile de yakından ilgili olan ihtiyatlılık kavramının düzenleyici otoriteler ile mesleki ve akademik çevrelerde farklı yaklaşımlarla ele alındığı ve özellikle faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerinden biri olan gerçeğe uygun sunum ile bağdaştırılması konusunda irdelendiği görülmektedir.

Bu alandaki tartışmalar, ihtiyatlılık kavramının kavramsal çerçevedeki yeri konusuna da yansımıştır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) ile Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulunun (FASB), 2010 yılı itibariyle Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçevelerde ihtiyatlılık kavramına yer vermemiş olmaları bu tartışmalara yeni bir boyut eklemiştir. (IASB 2010; FASB 2010). Oysa bu tarihten önceki Çerçevelerde, ihtiyatlılık güvenilir finansal tabloların bir alt niteliği olarak ele alınmaktadır. Bu değişikliğin gerekçesi,

ihtiyatlılık kavramının gizli yedekler yaratılması yoluyla finansal tabloların tarafsızlığını yok edebileceği, ihtiyatlılığı tanımlayarak teşvik etmenin önyargılı bir tutum ile muhasebe uygulamalarına yön verebileceğidir (Taylor 2015, 18; Aktürk ve Acar 2012, 20). Ancak 2015 yılında bu iki düzenleyici otoritenin yürüttükleri ortak çalışma çerçevesinde, Kavramsal Çerçeve Taslağında bu konudaki görüşlerin değiştiği ve ihtiyatlılık kavramının yeni metne (Sürüm 2018'e) dahil edildiği görülmektedir (KGK 2018, 12).

İhtiyatlılık ilkesinin Kavramsal Çerçevadaki yeri konusundaki tartışmaların bu alanda yapılan araştırmalar üzerinde de etkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda akademik çevrelerce ihtiyatlılık kavramının yeniden düşünüldüğü dikkat çekmektedir. Düzenleyici otoritenin bu konuyu zaman içerisinde farklı yaklaşımlarla ele alması akademik literatüre etki etmiş ve literatürde ihtiyatlılık kavramı üzerine yapılan yayınlar son yıllarda ivme kazanmıştır. Bu araştırmalar incelendiğinde mesleki ve akademik çevrelerce ihtiyatlılık üzerine yeniden düşünüldüğü yönünde teorik ve ampirik anlamda birçok bulgu karşımıza çıkar.

ÖS
175

Araştırmamızda SSCI endeksinde taranan 10 adet dergide yayınlanmış 34 makale başlıklarında ihtiyatlılık kelimesi bulunmasına göre seçilmiş, kullandıkları araştırma yöntemlerine göre, literatür taraması, kavramsal ve teorik çalışmalar ve ampirik araştırmalar olarak sınıflandırılmıştır. Ampirik araştırmalara dayanan çalışmalar ayrıca alt gruplara ayrılarak analiz edilmiştir. Bunlar sırasıyla, Basu (1997) Koşullu İhtiyatlılık Modelini irdeleyen çalışmalar, gerçeğe uygun değer, değer düşüklüğü ve nakit akışları ile ihtiyatlılık arasındaki bağlantıları inceleyen çalışmalar, hisse senedi piyasaları ve borçlanma ile ihtiyatlılık bağlantısını araştıran çalışmalar ve diğer alanlardaki araştırmalardır. Elde edilen bulgular araştırmamız kapsamında derlenerek sunulmuş ve sonrasında analiz edilerek bir senteze ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın ilk bölümünde ihtiyatlılık kavramı tanımlanarak, literatürdeki ölçüm yöntemlerine ve ulusal yazında ihtiyatlılık kavramına yer verilecektir. Daha sonra muhasebede ihtiyatlılık literatürünün uluslararası boyutu incelenecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırma metodolojisi ve sınıflandırma yöntemleri açıklanacaktır. Ardından araştırmamızın bulguları sunularak yapılan değerlendirmeler sonuca bağlanacaktır.

2. İHTİYATLILIK KAVRAMININ TANIMI, ÖLÇÜMÜ VE ULUSAL YAZINDAKİ YERİ

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan ihtiyatlılık kavramı borç veren taraflar, hissedarlar, denetçiler ve düzenleyici otoriteler açısından önemli bir role sahiptir. Borç veren taraflar kendilerini güvenceye almak açısından ve borç sözleşmesi oluşturma ile risk faktörü değerlendirmede şirketlerin ihtiyatlılık seviyesini tespit etmeye ihtiyaç duyarlar. Hissedarlar açısından bakıldığında yöneticilere verilecek olan teşvik ve ödüllerin belirlenmesi ve şirket kazançlarının doğru raporlanması açısından ihtiyatlılığın önemli bir rol oynadığı görülür. Denetçi tarafında ise güvenilir ve doğru raporlama, hile ve yolsuzlukların tespiti ve güvencenin sağlanması açısından ihtiyatlılık seviyesinin belirlenmesi önemli hale gelmektedir. Düzenleyici otoriteler bağlamında, yasal düzenlemelerin doğru, güvenilir ve tarafsız raporlamayı sağlayabilmesi ve muhtemel yolsuzluk ve hile skandallarının önüne geçilebilmesi açısından

ihtiyatlılık kavramının yeri ve uygulanması önemli olmaktadır (Zhong ve Li 2017, 198). Bu bölümümdede ilk olarak, ihtiyatlılık kavramının tanımı irdelenerek açıklanacak ardından literatürdeki ölçüm yöntemlerine ve ulusal yazında ihtiyatlılık kavramına yer verilecektir.

2.1. Tanımı

Muhasebende ihtiyatlı davranmak, Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve (2018 Sürümü, s.12, Paragraf 2.16) şöyle tanımlanır: “İhtiyatlılık, belirsizlik koşullarında yargıda bulunurken temkinli davranmaktır. İhtiyatlı davranmak, varlıkların ve gelirin olduğundan yüksek gösterilmemesi ve yükümlülüklerin ve giderlerin olduğundan düşük gösterilmemesi anlamına gelir.” Çerçeve bu tanım ve açıklamalara faydalı finansal bilginin niteliksel özellikleri arasında tarafsızlık niteliği açıklanırken yer verilmiştir. Kavramsal Çerçeveye göre, gerçeğe uygun sunumun üç özelliğinden biri olan tarafsızlık, ihtiyatlı davranışla desteklenir. Ancak bu tanımı izleyen cümlelerde, ihtiyatlı davranmanın varlıkların ve gelirlerin olduğundan noksan, borçların ve giderlerin ise olduğundan fazla gösterilmesi anlamına gelmediği açık olarak belirtilerek, bu tür yanlışlıkların, gelecek dönemlerde gelir veya giderlerin olduğundan yüksek veya düşük gösterilmesine yol açabileceği hususunda uyarıda bulunulmuştur.

İhtiyatlılık kavramı, 26 Aralık 1992 tarihinde 21447 Sayılı Resmi Gazete yayınlanan Muhasebe Uygulama Genel Tebliğinde Muhasebenin Temel Kavramları içerisinde tanımlanır. Tebliğe göre ihtiyatlılık, muhasebe uygulamalarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşabileceği risklerin göz önünde tutulmasını ifade eder. Temkinli davranılması ve risklerin dikkate alınması, muhtemel giderler ve zararlar için karşılık ayrılmasını, muhtemel gelir ve kârların ise gerçekleşme döneminden önce muhasebeleştirilmemesi ilkesine uyulması demektir. Bununla birlikte, gereğinden fazla gizli yedek bulundurma ve karşılık ayırma yapılmaması gerekliliği Tebliğde özellikle vurgulanır (MSUGT 1992).

Muhasebende ihtiyatlılık kavramını, Bliss (1924) “muhtemel kârları dikkate alma fakat bütün zararları dikkate al” şeklinde tanımlar. Basu (1997) ise muhasebecilerin, finansal durum tablolarında iyi haberleri muhasebeleştirilmesinin kötü haberleri muhasebeleştirilmesine kıyasla daha yüksek bir doğrulama araması olarak yorumlar. Bu yaklaşıma göre, ihtiyatlılık gelir ve giderler için doğrulama gerekliliğinin asimetrik işlemdir. Bu doğrulama farkı ne kadar büyük olursa ihtiyatlılık o kadar büyük olur. Watts (2003, 208)’a göre Basu’nun çalışmasında (1997) esas alınan ihtiyatlılık yorumu bu doğrulama farkına dayanır.

Acar, Aktürk (2009, 80)’e göre ihtiyatlılık, geleceğin belirsizliği karşısında tedbirli davranarak çeşitli alternatifler arasında daha az iyimser olanın tercih edilmesi, başka bir deyişle birden fazla seçenek içerisinde özsermaye sahipleri için en az iyimser olan yöntemin seçilmesidir.

Ruch ve Taylor (2015, 17)’a göre muhasebende ihtiyatlılık, net varlıkların muhasebe değerini, bu net varlıkların ekonomik değerine nazaran daha düşük gösterme yönündeki muhasebe politikaları ve eğilimleridir. Bu yazarlar, muhasebe uygulamalarına yüzyıllardır yön veren bu ilkenin varlığı konusunda kimsenin şüphe duymadığına ancak finansal tablo kullanıcılarına faydası ve maliyeti konusunda görüş ayrılıklarının bulunduğu dikkat çekerler.

Akademik literatürde ayrıca koşulsuz ve koşullu ihtiyatlılık türleri tanımlanır (Ruch ve Taylor 2015, 20; Zhong ve Li 2017, 196). Bu iki tür arasındaki ayrım temkinli davranışın bir ekonomik habere ya da gelişmeye bağlı olup olmamasına göre yapılır. Koşulsuz ihtiyatlılık olayların akışına bağlı olmadığı için “haberlerden bağımsız” ya da “ex-ante ihtiyatlılık” olarak da adlandırılır. Bu tür ihtiyatlılık net varlıkların ekonomik olay ve haberlerden bağımsız olarak, sürekli ve tutarlı biçimde olduğundan düşük gösterilmesi eğilimidir. Hızlandırılmış amortisman yönteminin kullanılması, AR-GE ve reklam giderlerinin doğrudan giderleştirilmesi ve stok değerlendirme yöntemi olarak LİFO’nun kullanılması koşulsuz ihtiyatlılığın başlıca örnekleridir. Koşullu ihtiyatlılık ise, olayların gelişmesine bağlı olduğundan, “haberlere bağımlı” ya da “ex-post ihtiyatlılık” olarak da isimlendirilir. Başlıca örnekleri, maliyet ya da piyasa fiyatından düşük olan ile değerlendirme, koşullu kazanç ve giderlerin kayda alınmasındaki asimetri, maddi duran varlıklar ve şerefiye değer düşüklüğüdür.

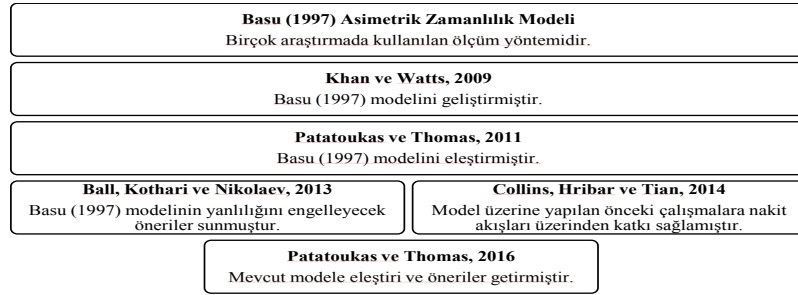
2.2. İhtiyatlılık Kavramının Ölçümü

Sermaye piyasaları araştırmalarında şirketlerin ihtiyatlılık seviyelerinin belirlenmesi, muhasebe literatürü açısından büyük önem taşır. Şirketlerin ihtiyatlılık seviyelerini sayısallaştırmak ve istatistiksel modellemelerde kullanmak için muhasebede ihtiyatlılığın ölçülmesinde çeşitli yöntemler geliştirilmiştir.

Karahan Gökmen (2013) bu yöntemleri; Basu, (1997) tarafından geliştirilen asimetrik zamanlılık, Beaver ve Ryan’ın (2000) önerdiği Defter Değeri/Pazar Değeri Oranı, Givoly ve Hayn’ın (2000) geliştirdiği Negatif Tahakkuklar, Penman ve Zhang (2002) tarafından ileri sürülen Saklı Yedekler, Ball ve Shivakumar’ın (2005) geliştirdiği Asimetrik Tahakkuklar Nakit Akışları Oranı olarak sıralamıştır.

Araştırmamız kapsamında incelediğimiz ampirik araştırmaya dayalı çalışmalarda Basu (1997) asimetrik zamanlılık modelinin genel olarak kabul gördüğü ve yaygın olarak kullanıldığı ayrıca bu modelin geçerliliği, eleştirisi ve geliştirilmesi üzerine çok sayıda akademik çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmamızın bu bölümünde Basu (1997) asimetrik zamanlılık (ya da koşullu ihtiyatlılık) modelinin ve bu model üzerine yapılan çalışmaların üzerinde durulmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Basu (1997) tarafından geliştirilen asimetrik zamanlılık ölçüsünün temeli (Asymmetrical Timeliness) kötü haberlerin kazançları iyi haberlerden daha hızlı etkilemesi ile ifade edilebilir. Şirketlerin hisse senedi getirilerini de haberleri ölçme aracı olarak kullanmıştır. Yaptığı araştırma sonucunda hisse senedi kazançlarının şirketlerin zararlarına eşzamanlı duyarlılığını karlarına kıyasla iki ila altı kat daha fazla olduğu sonucuna varmıştır. Hisse başına kar ile hisse senedi getirisi arasındaki bağlantı üzerine kurulan bu modelde Basu (1997) özetle, şirketlerin muhtemel gider ve zararlarının, muhtemel gelir ve karlarına kıyasla daha hızlı ve duyarlı bir şekilde finansal tablolara yansıdığını varsaymaktadır. Bu varsayımını kazançların bağımlı değişken olduğu, yıllık hisse senedi getirilerinin ise bağımsız değişken olduğu bir ters regresyon (reverse regression) modeli üzerinden test etmiştir.

Şekil 1. Basu (1997) Asimetrik Zamanlılık Modeli Üzerine Yapılan Araştırmalar

ös
178

Şekil 1’de araştırma kapsamında incelediğimiz Basu (1997) asimetrik zamanlılık modeli üzerine yapılan ampirik çalışmaların özeti yer almaktadır. Bu çalışmalar Basu (1997) modeline eleştiri getirerek modelin gelişiminde katkı sağlamıştır.

İncelediğimiz çalışmalardan ilki olan Khan ve Watts (2009), bir firma yılı için ihtiyatlılıktaki değişimi ve bir firmanın ihtiyatlılığında seneler içinde ortaya çıkan değişimlerini gösterecek ölçme yöntemleri üzerinde çalışarak, Basu (1997) modelinin yeni bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Ardından Patatoukas ve Thomas (2011) mevcut modelin zamanlılık farklılığı ölçütünü yanlış olması bakımından eleştirmiştir. Ball ve diğerleri (2013) ve Collins ve diğerleri (2014), Patatoukas ve Thomas (2011)’in yaptığı eleştirilere cevaben mevcut modelin yanlışlığını engelleyecek bir yöntem önermiştir. Daha sonrasında Patatoukas ve Thomas (2016) bu modelin geliştirilmesinde gecikmiş kazançların etkisi üzerine çalışmış ve ihtiyatlılık ile benzer sonuçlara varılması bakımından gecikmiş kazançların sonuçlara etki ettiğini göstermiştir. Böylelikle çalışmalar, modele eleştiri getirerek ve model üzerinde çözümler üreterek ihtiyatlılık ölçümü üzerine sunulan ölçüm yönteminin daha sağlıklı hale getirilmesini sağlayacak önerilerde bulunmuştur.

2.3. Ulusal Yazında İhtiyatlılık Kavramı

Muhasebe ihtiyatlılığı konusunda ulusal yazında önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların başlıcaları Tablo 1’de gösterildiği gibi Acar ve Aktürk (2009), Aktürk ve Acar (2012), Ertuğrul (2014) ile Karahan Gökmen (2013)’dir.

Tablo 1. Litratür Araştırmaları

Yazar, Yıl	Konu	Bulgular
Acar ve Aktürk 2009	İhtiyatlılık üzerine araştırma: İMKB sınai endeksinin ihtiyatlı olup olmadığının test edilmesi.	2007 yılı sonu itibariyle yapılan çalışmada son 8 yılda ihtiyatlı uygulamaların egemen olduğu herhangi bir yıl saptanamamıştır.
Aktürk ve Acar 2012	İhtiyatlılık kavramının temelleri, muhasebedeki yeri ve önemi ile ihtiyatlılık kavramı ile ilgili düzenlemeler.	Kurumsal yönetim kapsamında ihtiyatlılığın tanımı, tarihsel gelişimi incelenmiş; ihtiyatlılığın temelleri olarak sözleşmeler, hissedar davaları ve kurumsal düzenlemeler tartışılmıştır.
Ertuğrul 2014	Muhasebedeki ihtiyatlılık kavramı ile “gerçeğe uygun değer” kavramının değerlendirilmesi	Muhasebede yaşanan skandallara dikkat çekilerek, uluslararası uyumlaştırma çalışmaları çerçevesinde UFRS’ler ile birlikte oluşan “gerçeğe uygun değer” kavramı ile karşılaştırma yapılmıştır.
Karahan Gökmen 2013	Muhasebede ihtiyatlılık kavramının önemi ve bir literatür taraması	Literatürdeki ampirik çalışmalar farklı şirket özelliklerine göre, uluslararası kapsamda ve finansal raporlamada değişim anlamında üç grup altında incelenmiştir.

Tablo 1’den de görüldüğü gibi ülkemiz literatüründe muhasebede ihtiyatlılık kavramı ile ilgili olarak gerek ampirik, gerek literatür taraması, gerekse kavramsal ve teorik açıdan inceleyen çalışmalar mevcuttur.

Acar ve Aktürk (2009) tarafından gerçekleştirilen ampirik araştırmada Basu (1997) Koşullu İhtiyatlılık Modeli kullanılmıştır. İMKB Ulusal 100 Endeksinde yer alan sınai işletmelerin ihtiyatlılığını ölçen bu çalışmada 2007 yılı sonu itibariyle 48 sanayi işletmesinin son sekiz yıllık yatay kesitsel verilerine regresyon modeli uygulanmıştır. Araştırma bulgularında ihtiyatlılığın baskın olduğu herhangi bir yıl tespit edilememiştir.

Aktürk ve Acar (2012) tarafından kaleme alınan ikinci çalışma kavramsal ve teorik niteliktedir. Bu çalışmada ihtiyatlılığın uluslararası literatür ve muhasebe doktrinindeki tanımı ve tarihsel gelişimi kapsamlı olarak ele alınmış; bu kavramın temelleri olarak işletmelerin yaptıkları sözleşmeler, hissedarlar tarafından işletmeye açılacak davalardan kaynaklanan riskler ve muhasebe düzenlemeleri incelenmiştir. Bu bağlamda finansal raporlama standartlarında karşılıklar ile hasıllata ilişkin düzenlemeler ihtiyatlılığa uygunluk açısından irdelenmiştir.

Karahan ve Gökmen (2013) tarafından yapılan literatür araştırmasında ihtiyatlılığın tanımı ve ölçme yöntemleri incelendikten sonra teorik ve ampirik çalışmalardan derlenen veriler, araştırmaların örneklemeleri, kullandıkları ölçme modelleri ve bulguları itibariyle analize tabi tutulmuş ve üç başlık altında gruplandırılmıştır. Bunlar sırasıyla, firma özellikleri ile ihtiyatlılık bağlantısını inceleyen çalışmalar, uluslararası farklılıklar bağlamındaki araştırmalar ve ihtiyatlılığın zaman içinde değişimini konu alan ampirik araştırmalardır.

Ertuğrul (2014) gerçeğe uygun değer kavramının önem kazanması ile ihtiyatlılık kavramına

eleştirel yaklaşımı esas alan çalışmada geleneksel muhasebenin temel kavramlarından biri olan ihtiyatlılığın güncelliğini yitirmekte olduğunu ileri sürer. Bu makalede, ilgili literatür taramasını takiben geleneksel muhasebede ve finansal raporlama standartlarında ihtiyatlılık kavramının yeri; stoklar, hasılat, alacaklar, maddi duran varlıklar ve menkul kıymetler konularında sayısal örnekler verilmek ve bunlara ilişkin muhasebe kayıtları gösterilmek suretiyle tartışılmıştır.

Sonuç olarak, ulusal yazın kapsamında incelediğimiz bu dört çalışma, ihtiyatlılık kavramının tanımı ve ölçülmesi, tarihsel gelişimi, muhasebe düzenlemelerindeki yeri, finansal bilginin gerçeğe uygun sunumu açısından önemi konusunda kapsamlı teorik bilgiler sunmakta; ampirik araştırma bulguları ile konuyu aydınlatmakta, sayısal örnekler ve muhasebe kayıtları üzerinde ihtiyatlılık kavramının irdelenmesini olanaklı kılmaktadır.

ÖS
180

3. İHTİYATLILIK LİTERATÜRÜNÜN İNCELENMESİ

Bu bölümde ihtiyatlılık literatürünün uluslararası boyutuyla incelenmesine yer verilmiştir. Bu bağlamda araştırma metodolojisi, araştırmanın kapsamı ve verileri açıklanmış, ardından araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Temel olarak literatür araştırmamızın kapsamını SSCI endeksli uluslararası muhasebe dergilerinde yayınlanan çalışmalar oluşturmaktadır.

3.1. Araştırma Metodolojisi

Çalışma kapsamında standart sistematik literatür incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Amacımız, muhasebede ihtiyatlılık kavramı konusundaki bilimsel çalışmaları taramak, bulguları özetlemek, tartışma alanlarını belirlemek ile teorik ve ampirik çalışmaları değerlendirmektir.

Araştırma kapsamında incelediğimiz makaleler SSCI endeksli uluslararası muhasebe dergilerinde 2003 – 2017 yılları arasında yayınlanan makalelerden seçilmiştir. Ayrıca, araştırmamızın temellerini oluştururken daha önce yapılmış olan iki önemli literatür taraması makalesi Zhong ve Li (2017) ve Ruch ve Taylor (2015) bize önemli kanıtlar sağlamıştır. Söz konusu iki makalenin son yıllarda yapılmış olması ve ihtiyatlılık kavramının önemine dikkat çekmesi bağlamında konunun literatürde yeniden düşünülüp tartışıldığını ortaya koyması ve düzenleyici otoritelerin getirdiklerine dikkat çekmesi bağlamında önemli rol oynadığı söylenebilir.

Tablo 2’te araştırma örneklemimizde yer alan SSCI endeksinde taranan dergiler ve bu dergilerden seçilen makale sayıları listelenmiştir. 10 adet dergide bulunan 34 makale, başlıklarında ihtiyatlılık kelimesi bulunmasına göre seçilmiştir.

Tablo 2. Örneklemdeki Dergiler

Dergi Adları	Makale Sayısı
Australian Accounting Review	1
Journal of Accounting Literature	1
Accounting and Business Research	1
Accounting Horizons	2
Journal of Accounting Research	2
Journal of Accounting and Economics	10
The Accounting Review	13
Journal of Business Finance and Accounting	2
Contemporary Accounting Research	1
The British Accounting Review	1
Toplam	34

ÖS
181

Tablo 3’de görüldüğü üzere örneklemimizde yer alan çalışmalar araştırma yöntemlerine göre literatür taramaları, kavramsal çalışmalar ve ampirik araştırmalar olarak üç başlık altında sınıflandırılmıştır.

Tablo 3. Araştırma Yöntemlerine Göre Sınıflandırma**Literatür Taramaları**

Ruch ve Taylor 2015; Zhong ve Li 2017.

Kavramsal Çalışmalar

Barker 2015; Macve 2015; Li 2013; Ga, 2013; Gigler ve diğerleri 2009; Watts 2003a; Watts 2003b.

Ampirik Araştırmalar

André, Filip ve Paugam 2015; Badia ve diğerleri 2017; Balakrishnan, Watts, ve Zuo 2016; Ball, Kothari, ve Nikolaev 2013; Banker, Basu ve Byzalov 2017; Beatty, Weber ve Yu 2008; Collins, Hribar ve Tian 2014; Crawley 2015; Donovan, Frankel, ve Martin 2015; Dutta ve Patatoukas 2017; Erkens, Subramanyam ve Zhang 2014; García Lara, García Osma ve Penalva 2016; Goh ve Li 2011; Hsu, Novoselov ve Wang 2017; Kanagaretnam, Lim ve Lobo 2014; Khan ve Watts 2009; Kim ve diğerleri 2013; Kravet 2014; Liao ve Radhakrishnan 2016; Martin ve Roychowdhury 2015; Nikolaev 2010; Patatoukas ve Thomas 2011, 2016; Tan 2013; Zhang 2008.

Araştırmamızın yapıldığı yılları kapsayan 2003 – 2017 döneminde muhasebe ihtiyatlılığı alanında yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak ampirik araştırmalar olduğu saptanmıştır.

3.2. Bulgular

Bu bölümde araştırmamız kapsamında incelediğimiz ve sınıflandırdığımız makalelerden elde ettiğimiz bulgular irdelenmektedir. Bu bağlamda, literatür taraması yöntemini esas alan makaleler, kavramsal çalışmalar ve ampirik çalışmalar sırasıyla tartışılacaktır.

3.2.1. Literatür Taraması Yöntemini Esas Alan Makaleler

Literatür taraması yöntemini esas alan makaleleri incelediğimizde Zhong ve Li (2017) ile Ruch ve Taylor (2015) göze çarpmaktadır. Zhong ve Li (2017) muhasebede ihtiyatlılığı ölçmek amacıyla kullanılan yöntemleri bilanço üzerinden, gelir tablosu üzerinden ve kazanç/hisse getirisi üzerinden olarak üç sınıfa ayırmıştır. Muhasebe ihtiyatlılığı üzerine yapılan ampirik çalışmaların yirmi yılda artış gösterdiğine vurgu yaparak, kesitsel çalışmaları (cross sectional studies) ve zaman serileri çalışmalarını (time-series variations) incelemiştir. İhtiyatlılığın muhasebede önemli bir yeri olduğu ve muhasebe standartlarından çıkarılamayacağı sonucuna varılmıştır.

Tablo 4. Literatür Taraması Yöntemini Esas Alan Makaleler

Yazar, Tarih	Taranan Yıllar	Sınıflandırma ve Bulgular
Ruch ve Taylor 2015	1997-2014	-Finansal tablolara etkisi açısından sınıflandırma: Kazançların kalitesi, kazançların sürekliliği ve kazanç yönetiminin varlığı -Finansal tablo kullanıcıları: Sermaye piyasası kullanıcıları, borçlanma piyasası kullanıcıları ve kurumsal yönetim kullanıcıları.
Zhong ve Li 2017	1997-2015	Sınıflandırma: Kesitsel çalışmalar ve zaman serileri. İhtiyatlılığın muhasebedeki yerinin öneminin vurgulanması ve standartlardan çıkarılmaması gerekliliği.

Ruch ve Taylor (2015) çalışmaları kapsamında 1997 ile 2014 yılları arasında hakemli muhasebe dergilerinde yayınlanan 34 makaleyi incelemiştir. Muhasebede ihtiyatlılık kavramının finansal tablolara ve finansal tablo kullanıcılarına nasıl etki ettiğini araştırmıştır. İhtiyatlılığın finansal tablolara olan etkisini incelemek üzere kazançların kalitesi, kazançların sürekliliği ve kazanç yönetimi başlıkları altında bir sınıflandırma yapılmıştır. İhtiyatlılığın finansal tablo kullanıcılarına etkisini ise sermaye piyasası kullanıcıları, borçlanma piyasası kullanıcıları ve kurumsal yönetim kullanıcılarına olan etkileri olarak üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Sermaye piyasaları kullanıcıları kısmında yatırımcıların ve analistlerin şirket hakkında karar alırken finansal tabloları nasıl kullandıkları tartışılmıştır. Borçlanma piyasalarında ise borç alan ve borç veren tarafların borç sözleşmeleri bağlamında finansal tabloları nasıl kullandıkları incelenmiştir.

Kurumsal yönetim kullanıcıları açısından ihtiyatlılığın üst düzey yönetici ücretlendirmesi ve yatırım kararları açısından ortakların şirketleri değerlendirmesindeki etkinliği incelenmiştir. İhtiyatlılığın finansal tablo kullanıcılarına etkisi incelendiğinde koşullu ihtiyatlılığın sermaye piyasası kullanıcıları üzerinde bilgi asimetrisini azaltırken, analistlerin tahminlerinin doğruluğu ve değer ilişkisini de azaltıcı etki gösterdiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca koşullu ihtiyatlılığın borçlanma maliyetini düşürdüğü, üst düzey yönetici ücretlendirmelerinin kazançlara karşı olan hassasiyetini arttırdığı sonucuna varılmıştır.

İncelenen makaleler ve yapılan sınıflandırma göz önünde tutulduğunda sermaye piyasası kullanıcıları üzerinde yapılan çalışmaların literatürde önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan incelenen çalışmaların sonuçları karşılaştırıldığında araştırmaların arasında bir görüş birliği olmadığı ve daha fazla araştırma yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Koşullu ihtiyatlılığın (conditional conservatism) kazançların sürekliliği ile negatif ilişkili olduğu ve koşulsuz ihtiyatlılığın (unconditional conservatism) ise kazanç yönetimini kolaylaştırdığı sonucuna varılmıştır.

3.2.2. İhtiyatlılık Kavramını Teorik ve Kavramsal Açıdan Tartışan Makaleler

İhtiyatlılık kavramı, muhasebe ve finansal raporlama temelinde önemli bir yer tutar. İhtiyatlılığın gelişimi, muhasebe tarihinde uzun yıllara dayanmaktadır. İhtiyatlılık kavramının muhasebe ve ölçme yöntemlerindeki rolü ve önemi konusunda birçok çalışma bulunmaktadır. Bu bölümde, ihtiyatlılık kavramını kavramsal açıdan tartışan makalelere yer verilecektir.

Tablo 5. İhtiyatlılık Kavramını Teorik ve Kavramsal Açıdan Tartışan Makaleler

Yazar, Yıl	Konu	Bulgular
Barker 2015	İhtiyatlılığın Kavramsal Çerçeve'deki yeri.	İhtiyatlılığın muhasebedeki önemi vurgulanmış, Kavramsal Çerçeve'de yer alması gerektiği ileri sürülmüştür.
Gao 2013	İhtiyatlılık ve kar yönetimi arasındaki ilişkide kullanılacak ölçme yöntemlerinin geliştirilmesi.	İhtiyatlılık ve kar yönetimi arasındaki bağlantı matematik modeller yardımıyla ispatlanmıştır.
Gigler ve diğerleri 2009	İhtiyatlılığın borç sözleşmelerinin verimliliği üzerindeki etkisi	Muhasebe ihtiyatlılığının borç sözleşmelerinin verimliliğini azalttığı sonucuna varılmıştır.
Li 2013	Borç sözleşmeleri ile ilgili şartların tekrar müzakere edilmesi ve tasfiye kararları ile muhasebe ihtiyatlılığının ilişkisi.	Muhasebe ihtiyatlılığının borç sözleşmelerinin etkinliğine olan etkisi ortaya çıkarılmıştır.

Macve 2015	İhtiyatlılık ile gerçeğe uygun değer karşılaştırılması.	İhtiyatlılığın önemi, rolü ve faydaları gerçeğe uygun değere nazaran ön planda tutulmuştur.
Watts 2003a	Muhasebede ihtiyatlılık kavramı ile ilgili tanım ve açıklamaları irdelenmesi ve standart koyucu, düzenleyici otoriteler bağlamında değerlendirilmesi	İhtiyatlılığın yöneticilere ve diğer taraflara fazla ödeme yapılmasının önüne geçmesi gibi faydaları ortaya konmuştur.
Watts 2003b	Muhasebede ihtiyatlılık kavramının varlığına dair kanıtların sunulması.	Kar yönetimi (<i>earnings management</i>) konusunun muhasebe ihtiyatlılığına dahil olmadığı vurgusu yapılmıştır.

**ÖS
184**

Barker (2015) muhasebe ihtiyatlılığı ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun Kavramsal Çerçevesi'ni değerlendirmiştir. Bu bağlamda, literatürde yer alan ihtiyatlılık ile ilgili kavramların nasıl tanımlandıkları ve kullanıldıkları üzerinde durulmuştur. Muhasebede ihtiyatlılık kavramının, muhasebenin doğasında yer aldığı ve muhasebe ile bir bütün oluşturduğu savunulmuştur. Finansal muhasebenin ekonomik değeri tarafsız olarak ölçme amacıyla kurulmuş bir sistem olmadığı vurgusu yapılmıştır. Akademik araştırmaların muhasebede ihtiyatlılık kavramını desteklediği sonucuna varılmıştır.

Macve (2015) muhasebe tarihi boyunca ihtiyatlılığın yerini ve günümüzde gerçeğe uygun değer ile olan ilişkisini incelemiştir. Çalışmada muhasebe tarihi iki ana akım olarak incelenmiştir. Modern finansal muhasebe teorisi kapsamında standart koyucuların oluşturduğu kavramsal çerçeve ve iyi muhasebenin tartışılması yapılmıştır. Diğer taraftan, muhasebede ihtiyatlılığın önemli olduğu ve şirketlerin ve yöneticilerin performanslarının değerlendirilmesinde, tahminlerin yapılmasında ve risk değerlendirme konusunda vazgeçilmez bir yeri olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca muhasebede ihtiyatlılığın sermaye piyasalarındaki yatırımcı ve diğer taraflara bilgi sağlanmasında ve bilgi asimetrisinin üstesinden gelinmesinde önemli rolü olduğu savunulmuştur.

Li (2013) borç sözleşmeleri ile ilgili şartların tekrar müzakere edilmesi ve tasfiye kararları ile muhasebe ihtiyatlılığının ilişkisi konu edinilmiştir. Muhasebe ihtiyatlılığının borç sözleşmelerinin etkinliğine olan etkisi incelenmiştir.

Gao (2013) ihtiyatlılık ve kar yönetimi arasındaki ilişkide kullanılacak ölçme yöntemlerinin geliştirilmesini konu almıştır. İhtiyatlılık ve kar yönetimi arasındaki bağlantı matematik modeller yardımıyla ispatlanmıştır.

Gigler ve diğerleri (2009) ihtiyatlılığın borç sözleşmelerinin verimliliği üzerindeki etkisini konu almıştır. Eleştirel bir yaklaşımla ihtiyatlılığın borç sözleşmelerinde verimlilik artışı yaratmadığını kanıtlama amacıyla ihtiyatlılık ve borç sözleşmeleri verimliliği üzerine matematik ve istatistik modeller geliştirip konuyu kavramsal düzeyde tartışmıştır. Araştırma sorusu olarak "Koşullu ve koşulsuz ihtiyatlılığın farklı seviyelerinde finansal raporların bilgi verme özelliğinin borç sözleşmelerine etkisi nedir? İhtiyatlılık borç sözleşmelerinin verimliliğini artırır mı?"

sorularına cevap aramaktadır. Sonuçta, Watts (2003) ve çok sayıda ampirik araştırmanın ileri sürdüğü görüş ve bulguların tersine muhasebe ihtiyatlılığının borç sözleşmelerinin verimliliğini azalttığı matematik ve istatistik modellerle kanıtlanmıştır.

Watts (2003a) muhasebede ihtiyatlılık kavramı ile ilgili tanım ve açıklamaları irdelemeyi ve standart koyucu, düzenleyici otoriteler bağlamında değerlendirmeyi amaçlamıştır. Standart koyucuların finansal raporlamayı iyileştirme ve geliştirmeleri için doğrulamanın (verification) önemini kavramaları gerektiği sonucuna varmıştır. Yöneticilerin şirket üzerindeki sınırlı sorumlulukları ve değerlemeler üzerindeki doğrulamanın yeterli olmaması birçok sıkıntıyı ortaya çıkarmaktadır. İhtiyatlılığın yöneticilere ve diğer taraflara fazla ödeme yapılmasının önüne geçerek şirkete fayda sağlamakta olduğuna dikkat çekmiştir.

Watts (2003b) muhasebede ihtiyatlılık kavramının varlığına dair kanıtları özetlemeyi, muhasebe ihtiyatlılığının varlığını gösteren söz konusu bu kanıtların ayırımı yapmayı ve ihtiyatlılığın olmadığı durumları değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamında literatürdeki ampirik çalışmalar ihtiyatlılık ölçüm yöntemleri bağlamında kesitsel çalışmalar ve zaman serileri çalışmaları; sözleşmeler, hissedar davaları, vergilendirme ve muhasebe düzenlemeleri başlıkları altında incelenmiştir. İncelemeler sonucunda bu dört alanda ihtiyatlılığın rolü ve önemine dikkat çekilmiştir. Kar yönetimi (earnings management) konusunun muhasebe ihtiyatlılığına dahil olmadığı altını çizmiştir.

Sonuç olarak, ihtiyatlılığı teorik ve kavramsal açıdan ele alan çalışmalardan elde edilen bulgular aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İhtiyatlılık muhasebenin doğasında vardır; muhasebe ekonomik değeri tarafsız olarak ölçme amacıyla kurulmuş bir sistem değildir. Özsermaye sahipleriyle alacaklıların haklarının korunması önemlidir (Baker 2015).

- Şirketlerin ve yöneticilerin performanslarının değerlendirilmesinde, tahminlerin yapılmasında ve risk değerlendirme konusunda ihtiyatlılığın vazgeçilmez bir yeri vardır (Macve 2015).

- İhtiyatlılık yöneticilere ve diğer taraflara fazla ödeme yapılmasının önüne geçerek şirkete fayda sağlar. Bu bağlamda sözleşmeler, hissedar davaları, vergilendirme ve muhasebe düzenlemelerinde ihtiyatlılığın rolü dikkate değerdir (Watts 2003a; Watts 2003b).

3.2.3. Ampirik Araştırmaya Dayalı Çalışmalar

Çalışma kapsamında ampirik araştırmaya dayalı çalışmalar, konuları itibariyle aşağıdaki dört başlık altında incelenmiştir.

- Basu, 1997 (Koşullu ihtiyatlılık) modelinin geçerliliği ve eleştirisi ile eleştiriye çözüm öneren çalışmalar (Patatoukas ve Thomas 2011, Ball ve diğerleri 2013, Patatoukas ve Thomas 2016, Dutta ve Patatoukas 2017)

- Gerçeğe uygun değer, değer düşüklüğü ve nakit akışları ile ihtiyatlılık bağlantısı üzerine yapılan çalışmalar (Banker ve diğerleri 2017, Collins ve diğerleri 2014, Badia ve diğerleri 2017)

- Sermaye piyasaları ve borçlanma ile ihtiyatlılık bağlantısını irdeleyen çalışmalar (Beatty ve diğerleri 2008; Zang 2008; Nikolaev 2010; Martin ve Roychowdhury 2015, Erkens ve diğerleri 2014, Kim ve diğerleri 2013, Balakrishnan ve diğerleri 2016, Donovan ve diğerleri 2015, Tan 2013)

- Diğer alanlar (Kültürel farklılıklar, Yönetim, Denetim, İç kontrol, Yatırımların etkinliği, Makroekonomi) ve ihtiyatlılık bağlantısı üzerine yapılan araştırmalar (Kanagaretnam ve diğerleri 2014, Liao ve Radhakrishnan 2016, Hsu ve diğerleri 2017, Garcia Lara ve diğerleri 2016, Kravet 2014, Crawley 2015, André ve diğerleri 2015, Goh ve Li 2011).

Bu bölümde bu ampirik araştırma makaleleri konuları, araştırma soruları, örneklemi ve bulguları itibariyle tartışılacaktır.

Basu, 1997 (Koşullu ihtiyatlılık) modelinin geçerliliği ve eleştirisi ile eleştiriye çözüm öneren çalışmalar :

Araştırmamız kapsamında ampirik araştırmaya dayalı çalışmalar temel olarak dört başlık altında incelenmektedir. Bu başlıklardan ilk olarak Basu (1997) asimetric zamanlılık modelinin geçerliliği, eleştirisi ve modelin geliştirilmesi üzerine çalışılan makaleler incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmalar Tablo 6'da özetlendiği gibi mevcut modele eleştiri getirerek daha sağlıklı bir ölçüm yöntemi oluşturulması adına literatüre katkı sağlamıştır.

Tablo 6. Basu (1997) Koşullu İhtiyatlılık Modelini İrdeleyen Araştırmalar

Yazar, Yıl	Konu	Örneklem	Bulgular
Ball ve diğerleri 2013	Koşullu ihtiyatlılığın tahmin yöntemi	1963 – 2010, 133.237 şirket yıl gözlem.	Patatoukas ve Thomas, 2011'in eleştirilerine cevaben Basu, (1997) regresyon modelinde yanlılığı engelleyecek bir yöntem geliştirilmiştir.
Dutta ve Patatoukas 2017	Koşullu ihtiyatlılık modelinin finansal raporlamadaki geçerliliğinin araştırılması.	1989-2014, 86.784 şirket yıl incelemesi	Asimetrik zamanlılık katsayısının koşullu ihtiyatlılık olmadığı durumlarda da pozitif çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.
Khan ve Watts 2009	Basu (1997) ölçme yönteminin geliştirilmesi	1962-2005, 115.516 şirket yıl	Bir firma yıl tahmin ve zaman içinde değişimi daha doğru gösteren

					ölçme yöntemi geliştirilmiştir.
Patatoukas Thomas 2011	ve	Basu, (1997) zamanlılık farklılığı eleştirisi.	1963 – 2006, 127.562 şirket yıl gözlem.	Zamanlılık ölçütünün önemli ölçüde yanlı ve güvenilmez olduğu tespit edilmiş ve bu ölçütün araştırmalarda kullanılması yapılmıştır.	çağrısı
Patatoukas Thomas 2016	ve	Koşullu tespitinde kullanılan Basu (1997) yönteminin irdelenmesi.	ihityatlılık temel yöntem olarak kullanılan Basu şirket yıl incelemesi.	Gecikmiş (<i>lagged</i>) ihityatlılık sonuçları yöntemin etkilemekte sonucuna varılmıştır.	kazançlar (<i>earnings</i>) ile aynı vermesi sonuçlarını olduğu

Tablo 6'dan da görüldüğü gibi Khan ve Watts (2009) bir firma yıl için ihtiyatlılıktaki değişimi ve bir firmanın ihtiyatlılığında seneler içinde ortaya çıkan değişimlerini gösterecek ölçme yöntemleri üzerinde çalışarak, Basu (1997) ölçme yöntemine yeni bir perspektif eklemişlerdir. Geliştirilen yöntemle, 1962-2005 yılları arasında 115.516 firma yıl gözlem kullanılarak ihtiyatlılıkta değişimi tespit eden “c_score” ile tutarlı sonuçlar elde edilmesi sağlanmış ve üç yıllık gelecek için asimetrik kazançlar tahmin edilebilmiştir. Sonuç olarak uzun yatırım döngülerine, aşırı bünyesel belirsizliğe ve yüksek bilgi asimetrisine sahip firmaların daha ihtiyatlı raporlar düzenledikleri bulunmuştur.

Patatoukas ve Thomas (2011) ve Basu (1997) zamanlılık farklılığı ölçütünün (Differential timeliness – DT) eleştirisine dayanan araştırmalarında bu ölçütün yanlılığı konusunda Dietrich ve diğerleri (2007) ve Givoly ve diğerleri (2007) çalışmalarının bulgularına ilaveten sunulacak kanıtlar ortaya konmuştur. Önceki bu iki çalışma DT'nin ölçü olarak kullanılmaması konusunda araştırmacılara çağrı yapılmıştır. Bu çağrıyı yineleyen Patatoukas ve Thomas (2011) bunun sebebi olarak DT ölçüsünün aşağıdaki örüntüler ile negatif ilişkili olduğunu ileri sürmektedir.

- (i) İndirgenmiş ortalama kazançlar,
- (ii) Hisse senedi getirilerinin ortalama varyansı,

Bu örüntülerin koşullu ihtiyatlılık ile doğrudan bağlantıları bulunmamakla birlikte müşterek etkileri önemli ve kalıcıdır. Daha da önemlisi, zamanlılık farkı konusunda zaman serileri ve kesitsel karşılaştırmalara ilişkin önceki araştırmaların bu örüntülerdeki değişime bağlı olarak hatalı sonuçlar verdiğini ileri sürmüştür.

Ball ve diğerleri (2013) araştırma konusu olarak koşullu ihtiyatlılık tahmin yönteminin geliştirilmesinde, standart Basu (1997) regresyon modelinde Patatoukas ve Thomas (2011) tarafından tespit edilen yanlılığın nasıl yok edilebileceğini araştırmıştır. Amacı, Basu (1997) regresyon yönteminin geliştirilmesidir. Bu amaçla 1963 – 2010 yılları arasında 133.237 firma yıl gözlemi yapılmıştır. Sonuç olarak Basu (1997)'de saptanan yanlılığın esas olarak kazançlarda firmaya özel etkiler dikkate alındığında yada diğer basit modeller kullanıldığında yok edildiği ampirik olarak kanıtlanmıştır.

Patatoukas ve Thomas (2016) koşullu ihtiyatlılığın tespitinde temel yöntem olarak kullanılan Basu (1997) yönteminin irdelenmesini esas almıştır. “Koşullu ihtiyatlılık seviyesinin tespitinde kullanılan Basu (1997) yöntemindeki asimetrik zamanlamayı tespit etmek amacıyla seçilen değişkenler yanlış sonuçlar doğuruyor mu?” sorusuna yanıt aranan bu çalışmada, Basu (1997) yöntemi; Ball ve diğerleri (2013) ve Patatoukas ve Thomas (2011) yöntemleri kullanılarak irdelenmiştir. 1963 – 2010 yılları arasındaki 163.675 şirket yıl incelemesini kapsayan bu araştırmada Ball ve diğerleri (2013) yılında yaptıkları araştırmanın örnekleme esas alınmıştır. Basu (1997) yöntemi literatürdeki birçok araştırmada koşullu ihtiyatlılık seviyesinin tespiti için uygulanması kolay ve sezgisel (intuitive) olması bakımından tercih edilen bu yöntemde bazı sorunlar tespit edilmiştir. Gecikmiş kazançların (lagged earnings) ihtiyatlılık ile aynı sonuçları vermesi nedeniyle yöntemin sonuçlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, yöntemi bu sorunlardan arındıran bir takım önerilerde bulunmuştur.

Dutta ve Patatoukas (2017) koşullu ihtiyatlılık modelinin finansal raporlamadaki geçerliliği konusunda çalışarak, Basu (1997) asimetrik zamanlılık modelinin kurumsal finansal raporlamadaki yapısal geçerliliğini test etmiştir. Bu çalışmada Basu (1997) modeli, alternatif ölçüm modelleri ile karşılaştırılmıştır. 1989-2014 arasındaki 26 yıllık dönem için 86.784 firma yıl incelemesi yapılmıştır. Asimetrik zamanlılık katsayısının koşullu ihtiyatlılık olmadığı durumlarda da pozitif çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, istatistik araştırmalarda ihtiyatlılığı ölçme üzerine geliştirilen bu modeller ile, asimetrik zamanlılık katsayısının iyileştirdiği ve Basu (1997) modelinde var olduğu ileri sürülen yanlılığı gidermeye yönelik katkılar sağlandığı söylenebilir.

Gerçeğe uygun değer, değer düşüklüğü ve nakit akışları ile ihtiyatlılık bağlantısı üzerine yapılan çalışmalar:

Muhasebede ihtiyatlılık kavramı literatürde incelendiğinde gerçeğe uygun değer, nakit akışları ve değer düşüklüğü konularıyla olan bağlantısının önemli yere sahip olduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda Banker ve diğerleri (2017) değer düşüklüğü, Collins ve diğerleri (2014) nakit akışları, Badia ve diğerleri (2017) gerçeğe uygun değer ölçümü ile ihtiyatlılık bağlantısını irdelenmiş ve yaptıkları ampirik araştırmalara dair bulguları Tablo 7’de özetlendiği gibi araştırmalarında sunmuşlardır.

Tablo 7’de görüldüğü gibi Banker ve diğerleri (2017) değer düşüklüğü ve varlıkların nakit akışlarının muhasebede ihtiyatlılık kavramı araştırmalarındaki yerini araştırmıştır.

Tablo 7. Gerçeğe Uygun Değer, Değer Düşüklüğü Ve Nakit Akışları İle İhtiyatlılık Bağlantısını Araştıran Çalışmalar

Yazar, Yıl	Konu	Örneklem	Bulgular
Badia ve diğerleri 2017	Koşullu ihtiyatlılık ve gerçeğe uygun değer ölçümlerinin incelenmesi	2007-2014, 27.904 firma yıl incelemesi.	Koşullu ihtiyatlılığın kurumsal yönetim mekanizmalarını güçlendirdiği, firmaların ihtiyatlı raporlama yapma yönündeki istikrarını artırdığı sonucuna varılmıştır.
Banker ve diğerleri 2017	Değer düşüklüğü ve varlıkların nakit akışlarının muhasebede ihtiyatlılık kavramı araştırmalarındaki yeri.	1987-2007, 54.910 firma yıl incelemesi.	Getirilerin varlık değer düşüklüğü hesaplamasında önemli rol oynadığı sonucuna varılmıştır.
Collins ve diğerleri 2014	Nakit akışı asimetrisinin koşullu ihtiyatlılık üzerindeki nedenleri ve etkileri.	1988 – 2008, 73.318 şirket yıl incelemesi.	Koşullu ihtiyatlılığı test edecek diğer çalışmalara tahakkuk esaslı asimetrik zamanlılık ölçümlerini kullanmalarını tavsiye etmiştir.

Muhasebecilerin gelecekteki nakit akışlarına ait bilgileri değer düşüklüğü kararı verirken nasıl kullandıkları incelenmiştir. Basu (1997) ve Ball ve Shivakumar (2006) ihtiyatlılık ölçümü üzerine oluşturulan modelleri geliştirilerek uygulamıştır. Bu kapsamda oluşturulan modele “satışlardaki değişim” değişkeni ilave edilmiştir. Yaptıkları araştırmada 1987-2007 yıllarını arasında seçilen Amerikan şirketlerine ait veriler kullanılmıştır. Toplamda 8.028 firmaya ait 54.910 firma yıl incelemesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında değer düşüklüğü hesaplanırken kullanılan farklı değişkenlerin ihtiyatlılık açısından finansal raporlamaya nasıl etki ettiği araştırılmıştır. Ayrıca, farklı değişkenlerin birlikte ve ayrı ayrı test edilmesinin farklı sonuçlar verdiği ve getirilerin varlık değer düşüklüğü hesaplamasında önemli rol oynadığı sonucuna varılmıştır.

Collins ve diğerleri (2014) nakit akışı asimetrisinin koşullu ihtiyatlılık üzerindeki nedenleri ve etkileri konu alınmıştır. Nakit akışlarının asimetrik zamanlılık göstermesinin ihtiyatlılık üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve önemlilik derecesinin belirlenmesi araştırmacının sorusunu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında Basu (1997) modeli kullanılmıştır. Bu bağlamda 1988 – 2008 yılları arasında 73.318 şirket yıl incelemesi yapılmıştır. Faaliyetlerden kaynaklı nakit akışlarının kesitsel çalışmalar ile tahmin edilebilir olduğunu gösterilmiştir. Koşullu ihtiyatlılığı test edecek diğer çalışmalara tahakkuk esaslı asimetrik zamanlılık ölçümleri kullanmaları tavsiye edilmiştir.

Badia ve diğerleri (2017) koşullu ihtiyatlılık ve gerçeğe uygun değer ölçümlerinin incelenmesi konu alınmıştır. Firmaların sahip olduğu finansal araçların gerçeğe uygun değer

ölçüm yöntemlerinin likit piyasalarda işlem yapmadığı durumlarda koşullu ihtiyatlılık oluşturup oluşturmadığının araştırılması temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Koşullu ihtiyatlılığı Basu (1997) ölçüm yönteminin geliştirilmiş hali ile ölçümlenmiştir. Bu bağlamda 2007-2014 yılları arasında toplam 27.904 firma yıl incelenmiştir. Araştırma sonucunda koşullu ihtiyatlılığın kurumsal yönetim mekanizmalarını güçlendirdiği, firmaların ihtiyatlı raporlama yapma yönündeki istikrarını arttırdığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca firmaların kar yönetimi uygulamalarını azalttığı sonucuna varılmıştır.

Özetle bu çalışmaların aşağıdaki sonuçlara ulaştığı söylenebilir.

- Değer düşüklüğünün belirlenmesinde etkili olan farklı göstergelerin ihtiyatlı finansal raporlama üzerindeki etkileri önemlidir (Banker ve diğerleri 2017).

- Şirketlerin faaliyetlerden kaynaklı nakit akışlarındaki asimetri ve şirket yaşam döngüsü ile şirketlerin büyüklük, yaş, sermaye harcaması ve satışlarındaki büyüme faktörleriyle ilişkilidir (Collins ve diğerleri 2014).

- Koşullu ihtiyatlılık, kurumsal yönetim mekanizmaları ile birlikte firmaların istikrarını artırır, kar yönetimi uygulamalarını azaltır (Badia ve diğerleri 2017).

Hisse senedi piyasaları ve borçlanma ile ihtiyatlılık bağlantısını irdeleyen çalışmalar:

Araştırmamız kapsamında incelediğimiz ampirik araştırmaya dayalı çalışmalardan bir diğeri ise hisse senedi piyasaları ve borçlanma ile ihtiyatlılık bağlantısını inceleyen çalışmalardır. Bu bağlamda 2008-2016 yılları arasındaki 9 makale incelenmiştir. İncelediğimiz çalışmalar kapsamında borç sözleşmelerin etkinliği üzerinde muhasebe ihtiyatlılığının önemli rol oynadığı ve hisse senedi piyasalarında şirketlerin ihtiyatlılık seviyelerinin piyasa reaksiyonları üzerinde etkili olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Zhang (2008) muhasebe ihtiyatlılığının borç sözleşmeleri açısından önemini araştırdığı

Tablo 8. Hisse Senedi Piyasaları ve Borçlanma ile İhtiyatlılık Bağlantısını İrdleyen Araştırmalar

Yazar, Yıl	Konu	Örneklem	Bulgular
Bal Krishnan ve diğerleri 2016	2007-2008 finansal dönemde muhasebe ihtiyatlılığının kurumsal yatırımlar üzerindeki etkisi.	küresel kriz 2006 – 2008, 3.154 şirkete ait 23.120 gözlem	Daha düşük ihtiyatlılık seviyesinde finansal raporlama yapan şirketlerin yatırım faaliyetlerinde daha keskin düşüşler yaşadığı tespit edilmiştir.

Beatty ve diğerleri 2008	İhtiyatlılık ile borçlanma maliyeti ilişkisi	1994-2004 3.641 sendikasyon kredisi	Kar eskalasyonu olan firmalar daha ihtiyatlı rapor düzenlerler.
Donovan ve diğerleri 2015	İhtiyatlılık ile borcunu ödemede zorluk çeken şirketlerin alacak geri kazanım oranları arasındaki ilişki.	1994 – 2011, 347 şirket.	İhtiyatlılığı yüksek olan şirketlerin alacak geri kazanım oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
Erkens ve diğerleri 2014	Yönetim kurulu aracılığıyla borç verenin takibinin ihtiyatlılık üzerindeki etkilerinin incelenmesi.	2000 – 2006, 6.481 şirket yıl gözlemi.	Borçlanarak izleme altında olan şirketlerin diğerlerine kıyasla daha düşük ihtiyatlılık seviyesinde olduğu tespit edilmiştir.
Kim ve diğerleri 2013	İhtiyatlılığın hisse senedi piyasalarındaki rolü	1989 – 2008, 3.428 halka arz	İhtiyatlılığı yüksek firmalar daha az olumsuz piyasa reaksiyonuyla karşılaşır.
Martin ve Roychowdhury 2015	Finansal piyasalarda yaşanan gelişmeler, kredi temerrüt takası ve ihtiyatlılık.	2002 – 2009, 529 şirket incelemesi.	Borçlu şirketlerin kredi temerrüt takası sonrasında ihtiyatlılık düzeyinde bir düşüş olduğu gözlenmiştir.
Nikolaev 2010	Borç sözleşmeleri ve ihtiyatlılık	2.466 şirket için 5.420 firma yıl gözlem	Borçlanma araçları ihraç eden firmalar sözleşme koşullarına uyararak ekonomik zararlarının geciktirmeden tanıma yoluna gitmektedir.
Tan 2013	Finansal raporlama ihtiyatlılığının borç sözleşmelerine etkisi.	1996 – 2007, 10.602 firmaya ait 268.080 gözlem.	Finansal zorluğa düşen şirketlerin ihtiyatlılığının düşük olduğu saptanmıştır. Yeniden yapılandırmaya giren firmalarda ise ihtiyatlılık artmaktadır.
Zhang 2008	Muhasebe ihtiyatlılığının borçlu ve alacaklılara sözleşmesel faydaları	1999-2000 327 firma	Borç sözleşmelerinin etkinliğinde muhasebe ihtiyatlılığı çok önemli bir rol oynar.

çalışmasında alacaklılara kredi riskini zamanında tanınması yoluyla ex-post fayda sağlayan, borçlulara ise ex-ante olarak daha düşük faiz oranları sağladığını ileri sürdüğü ihtiyatlılığı 1999-2000 yıllarında 327 firma üzerinde incelemiştir. Yazar, gerçeğe uygun değer muhasebesini esas alan ihtiyaca uygunluk ile genellikle ihtiyatlılıkla bağdaştırılan güvenilirlik arasında karar verme durumunda olan standart koyucular açısından önemli olduğunu ileri sürdüğü bu araştırmasında dört farklı ölçü kullanmıştır. Bunlardan ikisi Basu (1997) ihtiyatlılık katsayısı ile haberler ile kazançlar ilişkisi olup diğer ikisi ise Givoly ve Hayn (2000) tarafından geliştirilen kazanç eğimi (time series skewness of earnings) ile birikmiş faaliyet dışı tahakkuklardır.

Beatty ve diğerleri (2008) finansal tablolarındaki ihtiyatlılığın sermaye yapısındaki borç tutarı ile nasıl değiştiği ve borçlanma maliyetinin ihtiyatlılık seviyesini nasıl değiştirdiğini araştırmıştır. Bu çalışmada, 1994 ve 2004 yılları arasında Securities Data Corporation (SDC)'de kayıtlı 3.641 adet sendikasyon kredisi ve bu kredilerin sözleşmeleri ile finansal verileri ve sözleşmelerde yapılan düzeltme türleri incelenmiştir. Araştırmada kullanılan ihtiyatlılık ölçüleri, Basu (1997) kötü habere göre iyi haberin asimetrik olarak tanınması; Piyasa değeri/Defter değeri oranı, faaliyetlerden nakit akışlarının eğimi ile net karın eğimi arasındaki fark ve faaliyet dışı negatif tahakkukların tutarıdır. Araştırmanın temel bulgusu fon sağlayanların ihtiyatlılık çerçevesinde düzenlenmiş finansal raporlar talep ettiğidir. Vekalet teorisi çerçevesinde yapılan araştırma genel olarak ihtiyatlılığın kabul edilmesinde borçlanmanın önemini ortaya koymaktadır.

Nikolaev (2010) tahvil ihracında borç sözleşmelerinin önemi ve muhasebe ihtiyatlılığının bu sözleşmelerin güvenilirliğine etkisini tespit etmek için gerçekleştirdiği araştırmasında, yönetimin fırsatçı davranışlarına karşı şirket tahvillerine ilişkin olarak düzenlenmiş sözleşmeler açısından muhasebe ihtiyatlılığının güveni artırıcı bir unsur olup olmadığı sorusuna yanıt aramıştır. Borç sözleşmelerinde yer alan şartlar (debt covenants) finansal zorluk içine giren firmalara borç verenlerin zorunlu kıldığı koşulları belirlediğinden tahvil ihracı bu tür sözleşmelere dayandırılmaktadır. Bu sözleşmeler yönetimin yatırım olanaklarına, kar payı dağıtımlarına, ilave borçlanmalarına kısıtlar getirmek suretiyle işletmeye fon verenlerin yani şirketin tahvillerini satın almış olanların zarar görmelerini önler. Bu uygulamanın da ihtiyatlılıkla bağlantılı olduğu ileri sürülmektedir. Yönetimin fırsatçı davranışlarını önleyerek borç verenleri koruyacak şekilde tahvillere ilişkin borç sözleşmelerinin güvenini artırıp artırmadığının belirlenmesinde dikkate alınan ihtiyatlılığı ölçerken Basu (1997) ölçme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 2.466 şirketi için 5.420 firma yıl gözlemden oluşmaktadır. Beş yıl öncesi ve beş yıl sonrası dikkate alındığında toplam 32.716 firma yıl gözleme ulaşılmıştır. Bu çalışmanın ana bulgusu, sermaye piyasalarında borçlanma aracı ihraç eden firmaların sözleşme koşullarına uyarak ekonomik zararlarını geciktirmeden tanıma yoluna gittikleri şeklinde ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak, özel borçlanma yolunu seçen firmaların da ihtiyatlılık konusunda benzer davranışlar gösterdiği bulunmuştur.

Martin ve Roychowdhury (2015) finansal piyasalarda yaşanan gelişmelerin muhasebe uygulamalarını etkileyip etkilemediği ve kredi temerrüt takası (credit default swaps) ile borçlu tarafların ihtiyatlılık raporlamasının incelenmesi konu alınmıştır. Borçlu şirketlerin ödenmemiş borcu üzerine kredi temerrüt takası işlemi başlatmalarının firmanın ihtiyatlılık raporlamasında bir düşüşe neden olup olmadığı araştırılmaktadır. Basu (1997) yöntemi ihtiyatlılığın

belirlenmesinde kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Ocak 2002 ile Aralık 2009 yılları arasındaki 1.193 Amerikan şirketi incelenmiş, nihai örneklem ise 529 finans dışı sektörlerde faaliyet gösteren Amerikan şirketi olarak belirlenmiştir. Borçlu şirketlerin kredi temerrüt takası sonrasında ihtiyatlılık düzeyinde bir düşüş olduğu gözlenmiştir.

Erkens ve diğerleri (2014) yönetim kurulu aracılığıyla borç verenin takibinin ihtiyatlılık üzerindeki etkilerinin incelenmesi araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Borç alan tarafın izlenmesinin kredi verenlerin ihtiyatlılık ve kontrol taleplerini azaltıp azaltmadığı, borç sözleşmelerinin taraflar arasındaki bilgi asimetrisini azaltıp azaltmadığı ve borçlanmada yaşanan vekalet soruna olan etkilerinin tespiti araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Borçlanmış ve izleme altında olan şirketlerin diğer şirketlere kıyasla daha az ihtiyatlılık seviyesine sahip olup olmadığı araştırılmaktadır. Basu (1997), Patatoukas ve Thomas (2011), Ball ve diğerleri (2013) yöntemleri ihtiyatlılık ölçümünde kullanılmıştır. Araştırma 2000 – 2006 yılları arasında S&P 1500 endeksindeki 1.293 finans sektörü dışındaki şirket ve 6.481 şirket yıl gözlemini içermektedir. Araştırma sonucunda, borçlanarak izleme altında olan şirketlerin diğerlerine kıyasla daha düşük ihtiyatlılık seviyesinde olduğu tespit edilmiştir.

Kim ve diğerleri (2013) muhasebe ihtiyatlılığının hisse senedi piyasasındaki rolünü, hisse senetlerinin ilk halka arzını takip eden halka arzlarla (Seasoned Equity Offerings, SEO) açıklanma yoluna gitmiştir. Temel araştırma sorusu bu tür halka arzlarda ihtiyatlılığın rolünün ne olduğudur. Bu çalışmada dört ayrı ölçüm yönteminden yararlanılmıştır. Bunlar Khan ve Watts (2009)'un C-Score ölçütü, Givoly ve Hayn (2000)'in negatif tahakkukları, Givoly ve Hayn (2000)'in nakit akışlarının eğikliği ile kazançların eğikliği arasındaki farkı ve son olarak bu üç ölçütü esas alınarak oluşturulan komposit bir ölçüttür. Araştırmanın örneklemini olarak 1 Ocak 1989 tarihinden 31 Aralık 2008 tarihine kadar geçen dönemde ABD'de gerçekleşen 3.428 adet halka arz seçilmiştir. Araştırmanın temel bulgusu, hisse senetlerinin ilk halka arzını takip eden halka arzlarda ihtiyatlılığı yüksek firmaların halka arz açıklamalarına daha az olumsuz piyasa reaksiyonları aldığıdır. Bu bulgulara dayanarak, bilgi asimetrisini hafifleten muhasebe ihtiyatlılığının halka arz açıklamalarında ortaya çıkan kazançları olumlu etkileyen önemli bir mekanizma olduğu ileri sürülmüştür.

Balakrishnan ve diğerleri (2016) 2007-2008 küresel finansal kriz döneminde muhasebe ihtiyatlılığının kurumsal yatırımlar üzerindeki etkisini konu almıştır. Muhasebede ihtiyatlılık seviyesinin şirket düzeyinde sermaye harcamaları esas alınarak 2007-2008 küresel finansal krizinde oynadığı rolü finansal olmayan şirketler için test etmeyi amaçlamıştır. İhtiyatlılığın ölçümü için Khan ve Watts (2009), Givoly ve Hayn (2000) ve Beatty ve diğerleri (2008) ile Basu (1997) modelleri kullanılmıştır. Örneklem finansal kriz öncesi dönem (1 Temmuz 2006 – 30 Haziran 2007) ve kriz sonrası (1 Temmuz 2007 – 30 Haziran 2008) olmak üzere 2 döneme ayrılmıştır. Örneklem toplamda üç aylık raporlama dönemini içeren 3.154 şirkete ait 23.120 gözlemden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda daha düşük ihtiyatlılık seviyesinde finansal raporlama yapan şirketlerin yatırım faaliyetlerinde kriz dönemlerinde daha keskin düşüşler yaşadığı tespit edilmiştir. Bu ilişkinin finansal anlamda kısıtlı imkânlarla sahip şirketlerde daha belirgin olduğu sonucuna varılmıştır. İhtiyatlılık seviyesi yüksek olan şirketlerin borçlanma ve hisse performanslarının diğer şirketlere göre daha az düştüğü gözlenmiştir.

Donovan ve diğerleri (2015) muhasebede ihtiyatlılık ile borcunu ödemedeki zorluk çeken şirketlerin (firms in default) alacak geri kazanım oranları (creditor recovery rates) arasındaki ilişkiyi konu almıştır. İhtiyatlılık ile finansal zorluk çeken şirketlerin alacak geri kazanım oranları arasındaki nasıl bir ilişki olduğunun tespit edilmesi araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Basu (1997), Ball (2001), Ball ve Shivakumar (2005), Zhang (2008), Khan ve Watts (2009), Givoly ve Hayn (2000) ve Beatty ve diğerleri (2008) modellerindeki değişkenler ihtiyatlılığı ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Toplam borç yükümlülüğü 50 milyon dolardan fazla olan 1994 – 2011 yılları arasındaki 347 şirket örnekleme dahil edilmiştir. İhtiyatlılığı yüksek olan şirketlerin alacak geri kazanım oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İhtiyatlılık seviyesi yüksek olan şirketlerin varlık verimliliğinin yüksek olduğu ve iflas kararlarının daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. İhtiyatlılığın şirket değerini korumaya yardımcı olduğu, borçlu tarafın temerrüde düşmesi durumunda şirketin alacaklarını daha kolay düzenleyebildiği sonucuna varılmıştır.

ÖS
194

Tan (2013) finansal zorluğa düşen şirketlerde kontrolün alacaklılara geçmesi ile daha ihtiyatlı finansal raporlama arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında kontrol haklarının transferinin finansal raporlamayı etkileyip etkilemediği, etkiliyorsa bu etkinin ne yönde olduğu ve kontrol haklarının transferinin ihtiyatlılığı artırıp artırmadığı sorularına yanıt aramıştır. Bu amaçla güçlendirilmiş (augmented) Basu (1997) regresyon modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 1996 – 2007 döneminde 10.602 firmaya ait 268.080 firma çeyrek dönem gözlem oluşturmuştur. Pozitif muhasebe teorisi literatürüne referans veren bu çalışmanın temel bulgusu, alacaklıların haklarının korunması amacıyla yöneticilerin fırsatçı davranışlarının kontrol altına alınmasında ihtiyatlılığın önemli bir rolü olduğudur. Sözleşme koşullarının ihlali söz konusu olduktan sonra, başka bir deyişle kontrol hakları alacaklılara geçtikten sonra finansal raporlamanın daha ihtiyatlı olduğu ve bu durumun en az sekiz çeyrek dönem sürdüğü bulunmuştur. Ayrıca, araştırma sonuçları alacaklıların pazarlık güçleri yüksek olduğunda ve yeniden yapılandırma için şirkete yönetici atadıklarında ihtiyatlılığın daha da arttığını göstermektedir. Dolayısıyla bu araştırma, ihtiyatlılığın borç sözleşmelerine faydası konusunda kanıtlar sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmalara ilişkin bulguları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- İhtiyatlılık borç sözleşmelerinin etkinliğini olumlu etkiler (Zhang 2008; Nikolaev 2010; Donovan ve diğerleri 2015).

- İşletmelere fon sağlayanlar ihtiyatlılık çerçevesinde düzenlenmiş finansal raporlar talep ederler (Beatty ve diğerleri 2008).

- Hisse senetlerinin ilk halka arzını takip eden halka arzlarında yapılan açıklamalarda, ihtiyatlılığı yüksek firmaların aldığı olumsuz piyasa tepkileri diğerlerine nazaran daha düşüktür. Dolayısıyla ihtiyatlılığın bilgi asimetrisini azaltmada olumlu etkisi vardır (Kim ve diğerleri 2013).

- İhtiyatlılığı yüksek olan firmalar kriz dönemlerinde daha az zarar görür (Balakrishnan ve diğerleri 2016).

- Yöneticilerin fırsatçı davranışlarının kontrol altına alınmasında ihtiyatlılık önemli bir araçtır (Tan 2013).

Kültürel farklılıklar, Yönetim, Denetim, İç kontrol, Yatırımların etkinliği, Makroekonomi ve ihtiyatlılık bağlantısı üzerine yapılan araştırmalar :

Araştırmamız kapsamında incelenen ampirik araştırmaya dayalı çalışmalardan sonuncusu diğer alanlar başlığı altında toplanmıştır. Bu kapsamda literatürde kültürel farklılıkların risk ve ihtiyatlılık üzerindeki etkileri, yönetsel risk almanın kurumsal yatırımlar üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Diğer yandan iç kontrollerin etkinliği ve ihtiyatlılık düzeyi bağlantısı araştırılmış ve güçlü iç kontroller, yüksek ihtiyatlılığı sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca makroekonomik göstergeler ve para arzı üzerinde ihtiyatlılığın etkileri araştırılmış, muhasebede kullanılan ölçüm yöntemlerinin ve muhasebe kurallarının bu göstergeleri etkilediği sonucuna varılmıştır. Tablo 9’da konu, örneklem ve bulgularına göre özetlenen çalışmalar araştırmamızın diğer alanlar olarak sınıflandırdığımız çalışmaları kapsamaktadır.

**ÖS
195**

Tablo 9. Diğer Alanlar (Kültürel farklılıklar, Yönetim, Denetim, İç kontrol, Yatırımların Etkinliği, Makroekonomi) ve İhtiyatlılık Bağlantısı Araştırmalar

Yazar, Yıl	Konu	Örneklem	Bulgular
André ve diğerleri 2015	UFRS’lerin koşullu ihtiyatlılık seviyesini değiştirip değiştirmediği.	2000 – 2010, 13.711 şirket yıl incelemesi.	UFRS’nin kabulünden sonra koşullu ihtiyatlılık seviyesinde genel bir düşüş gözlenmiştir.
Crawley 2015	İhtiyatlılığın makroekonomik göstergeler ve para arzı üzerindeki etkileri.	1955 – 2008	Muhasebenin kullandığı ölçüm yöntemleri ve kuralların sosyal refahı etkileyebileceği ve aynı zamanda makroekonomik göstergeler üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.
Garcia Lara ve diğerleri 2016	Muhasebede ihtiyatlılık kavramı ile şirketlerin yatırımlarının etkinliği.	1990-2007, 41.626 şirket yıl incelemesi.	İhtiyatlılık derecesi fazla olan şirketlerin az olanlara kıyasla daha fazla yatırım yapma ve borç alma eğiliminde oldukları
			görülmüştür.
Goh ve Li 2011	İç kontroller ve ihtiyatlılık.	2003 – 2005, 1.098 firmaya ait 7.747 firma yıl gözlem.	Güçlü iç kontroller yüksek ihtiyatlılığı desteklemektedir.

Hsu ve diğerleri 2017	Muhasebe ihtiyatlılığı ile CEO'ların aşırı güven sorunları arasındaki ilişki.	1992-2011, 19.386 CEO firma yıl incelemesi.	Aşırı güven problemi olan CEO'ların bulunduğu şirketler ve ihtiyatlılığın fazla olduğu şirketlerin daha iyi nakit akış performansı gösterdiklerine ulaşılmıştır.
Kanagaretnam ve diğerleri 2014	Kültürün ihtiyatlılık ve risk almaya etkisi.	2000-2006, 52.530 banka.	Ulusal kültürleri yüksek risk almayı teşvik eden ülkelerin bankaları, kazançlarını tespit ederken daha düşük ihtiyatlılıkla hareket ederler.
Kravet 2014	Yönetimsel risk alma ve muhasebede ihtiyatlılığın kurumsal yatırımlara olan etkileri.	1984 – 2006, 2.208 şirket için 3.751 satın alma.	Yüksek ihtiyatlılık altındaki şirket yöneticileri daha düşük riskli yatırımlar yapmakta olduğu bulunmuştur.
Liao ve Radhakrishnan 2016	Denetçinin güvence sağlaması ve denetim kalitesinin ihtiyatlılık raporlamasına olan etkileri.	Analitik model.	Denetçinin güvence sağlamasının artması denetim kalitesini ve ihtiyatlılığı arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Goh ve Li (2011) iç kontrol sisteminin etkinliği ile muhasebe ihtiyatlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiş; güçlü ve zayıf iç kontrollerin ihtiyatlılığı nasıl etkilediğini araştırma konusu yapmıştır. Araştırmanın temel soruları şöyle sıralanabilir: Pozitif muhasebe teorisinin vekalet (agency) yaklaşımı çerçevesinde güçlü iç kontroller muhasebe ihtiyatlılığını kolaylaştırır mı? Zayıf iç kontrol sistemlerinde muhtemel zararlar geç dikkate alınabileceğinden ihtiyatlılık düşük mü olur? İhtiyatlılığın ölçümünde, Basu (1997) kazançların değişiminin sürekliliği, Ball ve Shivakumar (2005) zararların tahakkuk esasında tanınması, Basu (1997) kar ve zararların haberler karşısındaki zamanlılığı yöntemleri kullanılmıştır. Ocak 2003 ile Kasım 2005 tarihleri arasında SOX 302 ya da SOX 404 yükümleri gereği iç kontrollerinde önemli zayıflık açıklayan 1.098 firmaya ait 7.547 firma yıl gözlem yapılmıştır. Çok değişkenli regresyon sonuçlarına göre iç kontrollerinde önemli zayıflık açıklayan firmaların muhasebe ihtiyatlılığının diğer firmalara nazaran daha zayıf olduğu; bu zayıflığı giderme çabasında olan firmaların ise bu zayıflığa çare bulamayanlara nazaran daha yüksek ihtiyatlılık seviyeleri sergiledikleri ortaya konulmuştur. Özetle, güçlü iç kontroller ihtiyatlılığı kolaylaştırmaktadır.

Ulusal kültürün muhasebe ihtiyatlılığı ve bankacılıkta risk-alma üzerine etkisini araştıran Kanagaretnam ve diğerleri (2014) kültürün özelliklerinden olan bireysellik (BİR) ve belirsizlikten kaçınma (BELKAÇ) boyutlarının düzeyinin bankalarda muhasebe ihtiyatlılığını ve risk almayı etkisi üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu etkinin ne yönde olabileceği araştırmanın ikinci sorusu olarak söylenebilir. Araştırmacılar muhasebe ihtiyatlılığını ölçme modellerinde

Ball ve Shivakumar (2005) ile Nichols ve diğerleri (2009)'a atfen toplam kazançlar (aggregate earnings) ölçüsü kullanılmış ve Bankscope veri tabanından 2000-2006 yılları arasında 65 ülkeden 52.530 banka üzerinde inceleme yapmıştır. 2007-2009 dönemi için ilave testler uygulanmıştır. Ulusal kültürleri yüksek risk almayı teşvik eden ülkelerin bankalarının kazançlarını tespit ederken daha düşük ihtiyatlılıkla hareket ettiklerini tespit eden bu çalışmaya göre, düşük BİR ve yüksek BELKAÇ'a sahip kültürlerdeki şirketler raporlamada, yüksek BİR ve düşük BELKAÇ'a sahip olan kültürlerdeki kurumlara nazaran daha ihtiyatlı davranırlar. Ayrıca net faiz marjı volatilitesi, kazanç volatilitesi ve Z-Skoru gibi muhasebe tabanlı risk göstergeleriyle yapılan ölçümlerde, düşük BİR ve yüksek BELKAÇ'a sahip olan bankaların, daha düşük düzeyde risk aldıkları belirlenmiştir. Düşük BİR ve yüksek BELKAÇ olan kültürlerdeki bankaların kriz dönemlerinde daha az finansal sıkıntı ve batma tehlikesi yaşadıkları belirlenmiştir.

Liao ve Radhakrishnan (2016) denetçinin güvence sağlaması ve denetim kalitesinin ihtiyatlılık raporlamasına olan etkileri incelenmiştir. Denetçinin güvence sağlamasının ve denetim kalitesinin ihtiyatlılık ile olan ilişkisi test edilmiştir. Lu (2006), Gigler ve diğerleri (2009) modelleri ihtiyatlılığın ölçümünde kullanılmıştır. Analitik model uygulanmıştır. Denetçinin güvence sağlamasının artması denetim kalitesini ve ihtiyatlılığı arttırdığı sonucuna varılmıştır. İhtiyatlılığın artmasının denetçinin yasal sorumluluğunu azaltmaya yardımcı olması bunu destekleyen nedenlerden biridir.

Hsu ve diğerleri (2017) muhasebe ihtiyatlılığı ile CEO'ların aşırı güven sorunları arasındaki ilişki konu alınmıştır. Aşırı güven problemi olan CEO'lar ve ihtiyatlılığın şirket performansına olan etkisi incelenmiştir. İhtiyatlılığın ölçümünde Givoly ve Hayn (2000) ve Krishnan ve Visvanathan (2008) ölçüm yöntemlerini kullanmışlardır. 1992-2011 yılları arasında 19.386 CEO firma yıl incelemesi yapılmıştır. Aşırı güven problemi olan CEO'ların bulunduğu şirketler ve ihtiyatlılığın fazla olduğu şirketlerin daha iyi nakit akış performansı gösterdiklerine ulaşılmıştır.

Garcia Lara ve diğerleri (2016) muhasebede ihtiyatlılık kavramı ile şirketlerin yatırımlarının etkinliğini araştırmıştır. Araştırma kapsamında ihtiyatlılığın yatırımların etkinliğini artırıp, arttırmadığı tartışılmıştır. İhtiyatlılığın ölçümü için Basu (1997) modeli kullanılmıştır. 1990-2007 yılları arasında 41.626 şirket yıl incelemesi yapılmıştır. İhtiyatlılık derecesi fazla olan şirketlerin az olanlara kıyasla daha fazla yatırım yapma ve borç alma eğiliminde oldukları görülmüştür.

Kravet (2014) yönetsel risk alma ve muhasebede ihtiyatlılığın kurumsal yatırımlara olan etkileri konu alınmıştır. Muhasebe ihtiyatlılığı, yöneticileri daha düşük riskli yatırımlara mı yönlendiriyor, ihtiyatlılık düzeyi yüksek olan şirketler daha az riskli yatırımlar mı yapıyor soruları araştırılmıştır. Basu (1997), Givoly ve Hayn (2000), Zhang (2008), Khan ve Watts (2009) yöntemleri ihtiyatlılığın tespitinde kullanılmıştır. 1 Ocak 1984 ile 31 Aralık 2006 tarihleri arasında 2.208 şirket için 3.751 satın alma incelenmiştir. Sonuç olarak yüksek ihtiyatlılık altındaki şirket yöneticileri daha düşük riskli yatırımlar yapmakta olduğu bulunmuştur. Muhasebe ihtiyatlılığı ile riskli yatırım yapma arasında negatif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe ihtiyatlılığının yatırım kararları ile olan ilişkisinin önemini ortaya koyan bir çalışma olduğu söylenebilir.

Crawley (2015) ihtiyatlılığın makroekonomik göstergeler ve para arzı üzerindeki etkileri konu alınmıştır. Şirket seviyesinde ihtiyatlılığın makroekonomik sonuçlarının ortaya çıkartılması ve etkilerin olup olmadığının araştırılması esas alınmıştır. Basu (1997) modeli ihtiyatlılığın incelenmesinde temel alınmıştır. 1955 – 2008 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri şirketlerine ait veriler ve merkez bankası verileri kullanılmıştır. Muhasebenin kullandığı ölçüm yöntemleri ve kuralların sosyal refahı etkileyebileceği ve aynı zamanda makroekonomik göstergeler üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan para arzını şekillendirerek para politikası ile ilgili alınacak kararları etkilediğinin üzerinde durulmuştur.

André ve diğerleri (2015) Avrupa’da 2005 yılında zorunlu olarak uygulanmaya başlanan UFRS’lerin koşullu ihtiyatlılık seviyesini değiştirip değiştirmediği test edilmiştir. Bu değişimin denetim kalitesi ve uygunluk yaptırımları (enforcement of compliance) ile ilişkisi araştırılmıştır. Kahn ve Watts (2009) yöntemi ihtiyatlılık seviyesinin belirlenmesinde kullanılmıştır. 2000 – 2010 yılları arasında 16 Avrupa ülkesini kapsayan 13.711 şirket yıl incelemesi yapılmıştır. UFRS’nin kabulünden sonra koşullu ihtiyatlılık seviyesinde genel bir düşüş gözlenmiştir. Ayrıca UFRS’nin kavramsal olarak koşullu ihtiyatlılık ile uyduğu belirlense de yanlış uygulamaların Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun hedeflediği ihtiyatlılık seviyesine ulaşmayı engellemektedir.

Sonuç olarak, literatürde kültürel farklılıkların risk ve ihtiyatlılık üzerindeki etkileri, yönetsel risk almanın kurumsal yatırımlar üzerindeki etkileri üzerine yapılan araştırmaların, ihtiyatlılığın çok farklı alanlarda da önemini vurguladığı ileri sürülebilir. Diğer yandan iç kontrollerin etkinliği ve ihtiyatlılık düzeyi bağlantısında, güçlü iç kontrollerin ihtiyatlılığı yükselttiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca makroekonomik göstergeler ve para arzı üzerinde ihtiyatlılığın etkilerinin olduğu tespit edilmiş; muhasebede kullanılan ölçüm yöntemlerinin ve muhasebe kurallarının bu göstergeleri etkilediği sonucuna varılmıştır.

4. SONUÇ

Araştırmamız dâhilinde ihtiyatlılık kavramının muhasebe literatüründe son yıllarda önemini koruduğu ve üzerinde çalışıldığı ortaya konulmuştur. Bu konuda düzenleyici otoritelerin getirdikleri üzerine yapılan çalışmaların yanı sıra ihtiyatlılık kavramının birçok farklı başlıkla olan ilişkisi incelenmiş ve yeniden düşünce ortamı yaratılmıştır.

Araştırma kapsamında seçilen makaleler araştırma yöntemlerine göre sınıflandırılmıştır. Söz konusu sınıflandırma yöntemleri; literatür taraması, kavramsal çalışmalar, ampirik araştırmalar olarak sıralanmıştır.

Literatür taraması makaleleri muhasebe ihtiyatlılığı üzerine yapılan ampirik çalışmaların yirmi yılda artış gösterdiğine vurgu yaparak, ihtiyatlılığın muhasebede önemli bir yeri olduğu ve muhasebe standartlarından çıkarılamayacağı sonucuna varmıştır. Diğer yandan incelediğimiz kavramsal çalışmalar ise ihtiyatlılığın muhasebedeki önemine vurgu yaparak, ihtiyatlılık ile gerçeğe uygun değer, borç sözleşmeleri ve kar yönetimi bağlantısını incelemiş ve ihtiyatlılığın bu konulardaki etkinliğini vurgulamıştır.

Daha sonrasında ampirik araştırmaya dayalı çalışmaların incelenmesi konularına göre dört başlık altında yapılmıştır. İlk olarak Basu (1997) asimetric zamanlılık modelinin geçerliliği, eleştirisini ve modelin geliştirilmesi üzerine çalışılan makaleler incelenmiştir. Bu alışmalar Basu (1997) modeline, modelin yanlılığı, nakit akışları, gecikmiş kazançlar ile olan benzer etkileri konularına eleştiri getirerek, modelin gelişimine katkı sağlamıştır. Gerçeğe uygun değer, nakit akışları ve değer düşüklüğü konuları ile ihtiyatlılık bağlantısını inceleyen çalışmalar ise özellikle koşullu ihtiyatlılık üzerinden ölçümler yapmış ve ihtiyatlılığın bu konularda önemli rol oynadığı sonucuna varmıştır. nc başlık altında hisse senedi piyasaları ve borçlanma ile ihtiyatlılık bağlantısı incelenmiştir. Bu kapsamda borç sözleşmelerin etkinliği üzerinde muhasebe ihtiyatlılığının önemli rol oynadığı ve hisse senedi piyasalarında şirketlerin ihtiyatlılık seviyelerinin piyasa reaksiyonları üzerinde etkili olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Dördüncü başlıkta, çalışmamız kapsamına giren diğer araştırmalar toplanmıştır. Bu araştırmalar kültürel farklılıklar, yönetim, denetim, iç kontrol, yatırımların etkinliği, makroekonomi ve ihtiyatlılık bağlantısı üzerine yapılan araştırmaları oluşturmaktadır. Bu kapsamda literatürde kültürel farklılıkların risk ve ihtiyatlılık üzerindeki etkileri, yönetimsel risk almanın kurumsal yatırımlar üzerindeki etkilerinin tartışıldığı gözlenmiştir. Diğer yandan incelediğimiz makalelerden, iç kontrollerin etkinliği ve ihtiyatlılık düzeyi bağlantısı araştırıldığı tespit edilmiş ve güçlü iç kontrollerin, yüksek ihtiyatlılığı sağladığı bulgusuna ulaşıldığı görülmüştür. Ayrıca makroekonomik göstergeler ve para arzı üzerinde ihtiyatlılığın etkilerini araştıran çalışmanın, muhasebede kullanılan ölçüm yöntemlerinin ve muhasebe kurallarının bu göstergeleri etkilediği sonucuna vardığı görülmüştür.

Yukarıda bulgularını özetlediğimiz araştırmamız, 2003 – 2017 yılları arasında yayınlanan SSCI endeksli muhasebe dergilerini kapsamaktadır. Bu bağlamda 10 adet dergide bulunan 34 makale incelenmiştir. Seçim yaparken makale başlıklarında ihtiyatlılık kelimesi bulunmasına dikkat edilmiştir. İncelenen makalelerin ihtiyatlılığı savunan makaleler olması araştırmamızın temel kısıtı olarak belirtilebilir. Gelecekteki alışmalar muhasebede ihtiyatlılık kavramını eleştiren araştırmaları inceleyebilir. Bu anlamda daha tarafsız bir örneklem oluşturmak amacıyla anahtar kelimeler üzerinden muhasebede ihtiyatlılık kavramı ve gerçeğe uygun değer kavramı seçilerek daha geniş erevde konunun ele alınması literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, D. ve A. Aktürk. 2009. “Muhasebede İhtiyatlılık Kavramı ve İMKB Sınai Endeksinde İşlem Gören İşletmelerde İhtiyatlılık zerine Bir Araştırma”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi.
- Aktürk, A. ve D. Acar, 2012. “Muhasebede İhtiyatlılık Kavramı ve Temelleri”, Mali zm.
- Andr, P., A. Filip and L. Paugam. 2015. “The Effect of Mandatory IFRS Adoption on Conditional Conservatism in Europe.” *Journal of Business Finance and Accounting*, 42 (3–4).
- Badia, M., M. Duro, F. Penalva and S. Ryan. 2017. “Conditionally Conservative Fair Value Measurements”, *Journal of Accounting and Economics*, 63 (1).
- Balakrishnan, Karthik, R. Watts and L. Zuo. 2016. “The Effect of Accounting Conservatism on

- Corporate Investment during the Global Financial Crisis”, *Journal of Business Finance and Accounting*, 43 (5–6).
- Ball, Ray, S. P. Kothari and V. Nikolaev. 2013. “On Estimating Conditional Conservatism”, *Accounting Review*, 88 (3).
- Banker, Rajiv D., S. Basu and D. Byzalov. 2017. “Implications of Impairment Decisions and Assets’ Cash-Flow Horizons for Conservatism Research”, *Accounting Review*, 92 (2).
- Barker, R. 2015. “Conservatism, Prudence and the IASB’s Conceptual Framework”, *Accounting and Business Research*, 45 (4).
- Basu, S. 1997. “The Conservatism Principle and the Asymmetric Timeliness of Earnings 1”, *Journal of Accounting and Economics*, 24.
- Beatty, A., J. Weber and J. J. Yu. 2008. “Conservatism and Debt”, *Journal of Accounting and Economics*, 45 (2–3).
- Beaver, W.H. and S.G. Ryan. 2000. “Biases and Lags in Book Value and Their Effects on the Ability of the Book-to-Market Ratio to Predict Book Return on Equity”, *Journal of Accounting Research*, 38 (1).
- Bliss, J.H. 1924. *Management Through Accounts*, The Ronald Press Co., New York.
- Caskey, J. and S. H. John. 2012. “Assessing the Impact of Alternative Fair Value Measures on the Efficiency of Project Selection and Continuation”, *Accounting Review*, 87 (2).
- Collins, D. W., P. Hribar and X. Tian. 2014. “Cash Flow Asymmetry: Causes and Implications for Conditional Conservatism Research”, *Journal of Accounting and Economics*, 58 (2–3).
- Crawley, M. J. 2015. “Macroeconomic Consequences of Accounting: The Effect of Accounting Conservatism on Macroeconomic Indicators and the Money Supply”, *Accounting Review*, 90 (3).
- Dietrich, D., K. Muller and E. Riedl. 2007. “Asymmetric Timeliness Tests of Accounting Conservatism”, *Review of Accounting Studies*, 12 (1).
- Donovan, J., R. M. Frankel and X. Martin. 2015. “Accounting Conservatism and Creditor Recovery Rate”, *Accounting Review*, 90 (6).
- Dutta, S. and P. N. Patatoukas. 2017. “Identifying Conditional Conservatism in Financial Accounting Data: Theory and Evidence”, *Accounting Review*, 92 (4).
- Erkens, D. H., K. R. Subramanyam and J. Zhang. 2014. “Affiliated Banker on Board and Conservative Accounting”, *Accounting Review*, 89 (5).
- Ertuğrul, N. A., 2014. “Geleneksel Muhasebeden Uluslararası Finansal Raporlamaya Geçişte İhtiyatlılık Kavramı”, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7 (1).
- Financial Accounting Standards Board. 2010. *Conceptual Framework for Financial Reporting, Statement of Financial Accounting Concepts No. 8*, Financial Accounting Standards Board of the Financial Accounting Foundation.
- Feltham, G. and J. Ohlson. 1995. “Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities”, *Contemporary Accounting Research*, 689-731.

- Gao, P. 2013. "A Measurement Approach to Conservatism and Earnings Management", *Journal of Accounting and Economics*, 55 (2–3).
- García Lara, J. M., B. García Osma and F. Penalva. 2016. "Accounting Conservatism and Firm Investment Efficiency", *Journal of Accounting and Economics*, 61 (1).
- Georgiou, O. and L. Jack. 2011. "In Pursuit of Legitimacy: A History behind Fair Value Accounting", *British Accounting Review*, 43 (4).
- Gigler, F., C. Kanodia, H. Sapra and R. Venugopalan. 2009. "Accounting Conservatism and the Efficiency of Debt Contracts", *Journal of Accounting Research*, 47 (3).
- Givoly, D. and C. K. Hayn. 2000. "The Changing Time-Series Properties of Earnings, Cash Flows and Accruals: Has Financial Reporting Become More Conservative?", *Journal of Accounting and Economics*, 29.
- Givoly, D., C. Hayn, and A. Natarajan. 2007. "Measuring Reporting Conservatism", *The Accounting Review*, 82 (1).
- Goh, B. W. and D. Li. 2011. "Internal Controls and Conditional Conservatism", *Accounting Review*, 86 (3).
- Hsu, C., K. E. Novoselov and R. Wang. 2017. "Does Accounting Conservatism Mitigate the Shortcomings of CEO Overconfidence?", *Accounting Review*, 92 (6).
- International Accounting Standards Board. 2010. *The Conceptual Framework for Financial Reporting*, International Financial Reporting Standards Foundation.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. 2018. *Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve*, 63.
- Kanagaretnam, K., C. Y. Lim and G. J. Lobo. 2014. "Influence of National Culture on Accounting Conservatism and Risk-Taking in the Banking Industry", *Accounting Review*, 89 (3).
- Karahan Gökmen, M. (2013). "Accounting Conservatism: A Literature Review", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Ankara SMMMO.
- Khan, M., and R. L. Watts. 2009. "Estimation and Empirical Properties of a Firm-Year Measure of Accounting Conservatism", *Journal of Accounting and Economics*, 48 (2–3).
- Kim, Y., S. Li., C. Pan. and L. Zuo. 2013. "The Role of Accounting Conservatism in the Equity Market: Evidence from Seasoned Equity Offerings", *Accounting Review*, 88 (4).
- Kravet, T. D. 2014. "Accounting Conservatism and Managerial Risk-Taking: Corporate Acquisitions", *Journal of Accounting and Economics*, 57 (2–3).
- Krishnan, G. and G. Visvanathan. 2008. "Does the SOX Definition of an Accounting Expert Matter? The Association between Audit Committee Directors' Accounting Expertise and Accounting Conservatism", *Contemporary Accounting Research*, 25 (3).
- Li, J. 2013. "Accounting Conservatism and Debt Contracts: Efficient Liquidation and Covenant Renegotiation", *Contemporary Accounting Research*, 30 (3).
- Liao, P. C. and S. Radhakrishnan. 2016. "The Effects of the Auditor's Insurance Role on Reporting Conservatism and Audit Quality", *Accounting Review*, 91 (2).

- Lu, T. 2006. "Does Opinion Shopping Impair Auditor Independence and Audit Quality?", *Journal of Accounting Research*, 44 (3).
- Macve, R. H. 2015. "Fair Value vs Conservatism? Aspects of the History Ofaccounting, Auditing, Business and Finance from Ancient Mesopotamia to Modern China", *British Accounting Review*, 47 (2).
- Martin, X. and S. Roychowdhury. 2015. "Do Financial Market Developments Influence Accounting Practices? Credit Default Swaps and Borrowers' Reporting Conservatism", *Journal of Accounting and Economics*, 59 (1).
- MSUGT. 1992. Muhasebenin Temel Kavramları, Ankara, 21447 Sayılı Resmi Gazete.
- Nikolaev, V. V. 2010. "Debt Covenants and Accounting Conservatism", *Journal of Accounting Research*, 48 (1).
- Patatoukas, P. N. and J. K. Thomas. 2011. "More Evidence of Bias in the Differential Timeliness Measure of Conditional Conservatism", *Accounting Review*, 86 (5).
- Patatoukas, P. N. and J. K. Thomas. 2016. "Placebo Tests of Conditional Conservatism", *The Accounting Review*, 91 (2).
- Penman, S.H. and Zhang, X.J. (2002). "Accounting Conservatism, the Quality of Earnings ans Stock Return", *The Accounting Review*, 77 (2).
- Ruch, G. W. and G. Taylor. 2015. "Accounting Conservatism: A Review of the Literature", *Journal of Accounting Literature*, 34.
- Tan, L. 2013. "Creditor Control Rights, State of Nature Verification, and Financial Reporting Conservatism", *Journal of Accounting and Economics*, 55 (1).
- Watts, R. 2003a. "Conservatism in accounting, Part I: explanations and implications", *Accounting Horizons*, 17 (3), September.
- Watts, R. 2003b. "Conservatism in Accounting Part II: Evidence and Research Opportunities", *Accounting Horizons*, 17 (4).
- Zhang, J. 2008. "The Contracting Benefits of Accounting Conservatism to Lenders and Borrowers", *Journal of Accounting and Economics*, 45 (1).
- Zhong, Y. and W. Li. 2017. "Accounting Conservatism: A Literature Review", *Australian Accounting Review*, 27 (2).